

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในอดีตที่ผ่านมาการปฏิบัติงานการตรวจสอบของกรมสรรพากรในเรื่องการตรวจสอบความถูกต้องของการยื่นแบบแสดงรายการภาษีของผู้ประกอบการนั้นมียุ่มาหลายวิธี แต่ทั้งนี้กรมสรรพากรจะเน้นไปที่การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานต่างๆที่ผู้ประกอบการต้องจัดทำตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ และโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการตรวจสอบแบบย้อนหลัง ซึ่งในการตรวจสอบแต่ละครั้งจะใช้ระยะเวลา และผลลัพธ์ที่ได้บางครั้งก็ไม่คุ้มค่างกับเวลาที่ได้เสียไป

เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2544 กรมสรรพากรได้มีการปรับเปลี่ยนระบบและแนวทางในการตรวจสอบใหม่ โดยพยายามลดบทบาทการตรวจสอบย้อนหลังลงให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่มีความจำเป็น และใช้วิธีการควบคุมการยื่นเสียภาษีในปัจจุบันของผู้ประกอบการให้มีความถูกต้องตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด¹ แนวทางการดำเนินงานใหม่นี้ เรียกว่า ระบบการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน ระบบการดำเนินงานใหม่นี้ยังส่งผลให้วิธีการตรวจสอบได้เปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยเน้นการตรวจสอบเอกสารเป็นหลัก ปัจจุบันก็มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเจ้าพนักงานตรวจสอบจะเน้นที่การออกตรวจสภาพกิจการและการนำเอาเทคนิคต่างๆมาใช้ในการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีที่ผู้ประกอบการเป็นผู้นำมายื่นเอง ซึ่งวิธีนี้จะใช้ระยะเวลาน้อยกว่า มีความเป็นปัจจุบัน และผลลัพธ์ที่ได้ก็ออกมาดีกว่าวิธีเดิม ดังจะเห็นได้จากผลการจัดเก็บภาษีของสรรพากรในปีงบประมาณ 2545 ที่เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2544 ร้อยละ 8.88 และในปีงบประมาณ 2546 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2545 อีกร้อยละ 15.32²

¹ สำนักมาตรฐานกรรมวิธีภาษี กรมสรรพากร, แนวทางการปฏิบัติงานตามระบบปฏิบัติงานใหม่ เพื่อกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน (2544).

² “รายงานผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรปีงบประมาณ 2541-2546”, 2547, แหล่งที่มา <http://rdsrv.go.th> (10 พฤษภาคม 2547).

ดังนั้นในปัจจุบันนี้การวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีจึงมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบของเจ้าพนักงานตรวจสอบเป็นอย่างมาก เจ้าพนักงานตรวจสอบแต่ละคนจึงต้องให้ความสำคัญในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิคต่างๆที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีได้และพัฒนาเทคนิคต่างๆขึ้นมาใช้เพิ่มเติมด้วย

การวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีของเจ้าพนักงานตรวจสอบนั้น ไม่ได้มีหลักเกณฑ์หรือรูปแบบกำหนดไว้แน่นอนว่าจะต้องทำอะไร ดังนั้นเจ้าพนักงานตรวจสอบแต่ละคนก็จะมีรูปแบบและเทคนิคของตนเองในการวิเคราะห์แบบแสดงรายการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ อุปนิสัย และพฤติกรรมของเจ้าพนักงานตรวจสอบแต่ละคน รวมไปถึงถึงลักษณะของธุรกิจที่ทำการวิเคราะห์ และข้อมูลต่างๆที่เจ้าพนักงานตรวจสอบสามารถหาประกอบการวิเคราะห์ได้

เทคนิคที่เจ้าพนักงานตรวจสอบนำมาใช้ในการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีนั้น ส่วนหนึ่งจะเหมือนกับการวิเคราะห์งบการเงิน โดยทั่วไป แต่ทั้งนี้มุมมองและหลักการในการวิเคราะห์จะมีความแตกต่างกันไป เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์มีความแตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์งบการเงินทั่วไปนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อการลงทุน แต่สำหรับการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตรวจสอบและค้นหาข้อผิดพลาด สำหรับเทคนิคอีกส่วนหนึ่งที่เจ้าพนักงานตรวจสอบนำมาใช้นั้นจะเป็นแนวทางการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีของกรมสรรพากรเอง ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะมีความแตกต่างจากการวิเคราะห์งบการเงินโดยทั่วไป

จากที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาว่ามีเทคนิคอะไรบ้างที่เจ้าพนักงานตรวจสอบนำมาใช้ในการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษี และเทคนิคต่างๆเหล่านั้นเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจถึงหลักการและวิธีการในการปฏิบัติงานส่วนหนึ่งของเจ้าพนักงานตรวจสอบ ซึ่งเป็นการช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เสียภาษีและเจ้าพนักงานตรวจสอบได้ และยังสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตรวจสอบเองได้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงเทคนิคการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีของเจ้าพนักงานตรวจสอบ
สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงราย

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงเทคนิคการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีของเจ้าพนักงานตรวจสอบสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี
3. เพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจถึงเทคนิคต่างๆที่เจ้าพนักงานตรวจสอบสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงราย นำมาใช้ในการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการชำระภาษีของผู้ประกอบการ

นิยามศัพท์

เทคนิคการวิเคราะห์ หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่ใช้ในการค้นหาข้อเท็จจริง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการชำระภาษีของผู้ประกอบการ

แบบแสดงรายการภาษี (Tax Returns) หมายถึง แบบฟอร์มของกรมสรรพากรที่ผู้เสียภาษีต้องกรอกและยื่นเพื่อชำระภาษีหรือขอคืนภาษี ซึ่งในที่นี้ให้หมายความถึง แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล (ภ.ง.ด.50) แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.90) และแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30)

เจ้าพนักงานตรวจสอบ หมายถึง เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีระดับ 3-7 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

- **ประชากร** เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีระดับ 3-7 ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน จำนวน 24 คน

- **การศึกษา** เทคนิคการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล (ภ.ง.ด.50) , เทคนิคการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.90) เทคนิคการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30) และปัญหาที่พบจากการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษี

วิธีการศึกษา

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ทำการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีระดับ 3-7 ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงเทคนิคการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีที่ใช้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการชำระภาษีของผู้ประกอบการ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ทำการศึกษาจากระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการตรวจสอบภาษีอากร บทบัญญัติต่างๆ ในประมวลรัษฎากร ระเบียบ ข้อหารือ แนวทางวินิจฉัยของกรมสรรพากร เอกสารเผยแพร่ของกรมสรรพากร และเอกสารทางวิชาการต่างๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้างนี้จะใช้ “แบบสอบถาม” เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งรูปแบบของแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคในการวิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษีของเจ้า

พนักงานตรวจสอบ สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามจะทำการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาด้วยวิธีทางสถิติ (Descriptive Statistic) คือ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) สำหรับลักษณะคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และไม่ใช้เลย โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนระดับการนำมาใช้ปฏิบัติงานดังนี้

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

<u>ระดับการนำมาใช้ปฏิบัติงาน</u>	<u>คะแนน</u>
ไม่ใช้เลย	1 คะแนน
น้อยที่สุด	2 คะแนน
น้อย	3 คะแนน
มาก	4 คะแนน
มากที่สุด	5 คะแนน

การกำหนดเกณฑ์เพื่อแปลความหมายแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามค่าเฉลี่ย ดังนี้³

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>การแปลความหมาย</u>
1.00 – 1.49	ไม่ใช้เลย
1.50 – 2.49	น้อยที่สุด
2.50 – 3.49	น้อย
3.50 – 4.49	มาก
4.50 – 5.00	มากที่สุด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

³วีรยา ภัทรอาชาชัย, “หลักการวิจัยเบื้องต้น” (กรุงเทพฯ : บริษัท อินเตอร์ – เทค พรินติ้ง จำกัด, 2539),
หน้า 355.